

SDP:n puoluekokouksen julkilausuma kansainvälisistä asioista

Geopoliittisen toimintaympäristön kiristyminen korostaa arvopohjaisen yhteistyön merkitystä

YK:n peruskirjan kunnioittamiseen perustuvaa sopimus pohjaista kansainvälistä yhteistyöjärjestelmää haastetaan monin tavoin. Erityisesti Venäjän provosoimaton hyökkäyssota Ukrainaan haastaa kansainvälisen järjestelmän vakautta ja ongelmanratkaisukykyä.

Venäjän hyökkäyssota on muuttanut Euroopan turvallisuusarkkitehtuuria kauaskantoisella tavalla. Muuttuneessa tilanteessa Suomi ja Ruotsi ovat sosialidemokraattien johdolla luopuneet sotilaallisesta liittoutumattomuudesta ja hakeutuneet Pohjois-Atlantin puolustusliiton (NATO) jäseniksi. Kaikkien pohjoismaiden jäsenyys Natossa vahvistaa turvallisuuttamme ja luo pohjoismaiselle kansainväliseen yhteistyöhön ja luottamuksen rakentamiseen perustuvalla toiminnalla uusia mahdollisuuksia. Odotamme Turkilta Ruotsin Nato-jäsenyyden pikaista ratifiointia.

Jäsenyytemme Natossa ja Euroopan unionissa ovat Suomen turvallisuutta vahvistavaa kansainvälistä ja puolustuksellista vastuunkantoa. Naton jäsenenä Suomi pitää edelleen huolta oman yleiseen asevelvollisuuteen perustuvan kansallisen puolustuksensa riittävydestä ja uskottavuudesta ja Suomen kyvystä osallistua kollektiivista turvallisuutta vahvistavaan kansainväliseen yhteistyöhön.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä tavoitteena on varmistaa Suomen turvallisuus ja estää maamme joutuminen sotilaalliseen konfliktiin. Sosialidemokraatit ovat sitoutuneet pitämään Suomen puolustusmenot vähintään kahdessa prosentissa BKT:sta. Samalla tulee huolehtia siitä, ettei maassamme ole sellaisia jakolinjoja, joita voidaan ulkoapäin hyödyntää sisäisen tai ulkoisen turvallisuutemme tai demokratian horjuttamiseen.

Vastakkaisuudet maailmassa ovat kärjistyneet tavalla jonka yhtenä piirteenä on sitoutuneiden ja autoritariseen vallankäyttöön nojaavien maiden kilpailu. Samalla kun tuemme demokratiaan, oikeusvaltioon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen perustuvan maailmanjärjestyksen vahvistamista emme saa vaikeuttaa universaalia yhteistyötä, jota ydinaseiden, ilmastonmuutoksen ja luontokadon eksistentiaalisiin uhkiin vastaaminen edellyttää. Sisäänpäin kääntyminen ja yhteistyöovien sulkeminen eivät ole vaihtoehto pienelle, viennistä ja kansainvälisestä vaihdosta riippuvaisille Suomelle.

Kiristyneessä geopoliittisessa maailmantilanteessa Suomen turvallisuudelle on erittäin tärkeää kansainvälisen yhteistyöjärjestelmän toimivuus, ihmisoikeusperustaisuus, ja sen kyky ennakoita ja vastata kokonaisturvallisuushkiin. Ukrainan sodan ohella maailmassa on useita huomiota vaativia konflikteja; esimerkiksi Nigerin ja Sudanin

tilanne vaatii aktiivista seurantaa ja toimenpiteitä.

Aika on vähissä ilmastonmuutoksen ja luontokadon pysäyttämiseksi

Aika ilmastonmuutoksen ja luontokadon vastaisille toimille, sekä sopeutumiselle on nyt. Heinäkuu 2023 oli historian lämpimin ja sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet kaikkialla, myös Euroopassa. Sosialidemokraatit ovat sitoutuneita Suomen hiilineutraaliuteen vuoteen 2035 mennessä. Suomen ei tule ottaa takapakkia ilmastotoimissa. Kyseessä on merkittävä turvallisuuspoliittinen kysymys, joka vaikuttaa mm. konfliktien lisääntymiseen, ruokaturvaan ja globaaleihin muuttoliikkeisiin. Pariisin ilmastososopimus, kestävän kehityksen tavoitteet määrittävä Agenda2030 ja Montrealin sopimus luontokadon pysäyttämiseksi antavat pohjan lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. Kestävän kehityksen rahoituksessa on olemassa maailman valtioiden yhdessä sopima asialista, niin kutsuttu Addis Abeban agenda, joka sovittiin YK:n puitteissa 2015. Suomen tulee sitoutua ja vahvistaa asialistan toteuttamista.

Sosialidemokraatit ovat sitoutuneet hallitun globalisaation ja monenkeskisen sääntöpohjaisen yhteistyön ylläpitämiseen ja vahvistamiseen. Isojen globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen ratkaisemiseen tarvitaan rajat ylittävää yhteistyötä ja vastakkainasettelua tulee välttää. Samaan aikaan on pyrittävä siihen, että globalisaation tuottamat hyödyt jakautuvat tasaisemmin.

YK:n toimintakyky on turvattava

Kansainväliset yhteistyörakenteet, mukaan lukien YK-järjestelmä, kärsivät erilaisista vastakkainasetteluista. Sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän ja kansainvälisen oikeuden periaatteiden puolustaminen ja kehittäminen uusia tarpeita vastaavaksi on vaikeutunut YK:n toiminnan osittain lamauttavien jakolinjojen vuoksi. Myös WTO on suurten haasteiden edessä nousevan protektionismin vaikeuttaessa monenkeskistä kaupankäyntiä. Suomen on aktiivisesti tuettava niitä WTO:n sisäisiä prosesseja, joissa vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta näyttää olevan mahdollisuuksia saavuttaa tuloksia, kuten monenkeskisten investointien fasilitointia koskevat sopimusneuvottelut.

YK:n pääsihteeri Guterresin työtä on tuettava ja YK-järjestöjen riippumatonta toimintakykyä vahvistettava. Sosialidemokraatit kannattavat YK:n turvallisuusneuvoston laajentamista ja veto-oikeuden rajaamista.

Suomen tulee jatkossakin edistää YK:n turvallisuusneuvoston Naiset, rauha ja turvallisuus 1325-päätöslauselman mukaisesti naisten osallistumista rauhanneuvotteluihin ja rauhanrakentamiseen painottaen naisten ja tyttöjen oikeuksien turvaamista rauhanprosesseissa. Kestävää rauhaa ei voi rakentaa epätasa-arvoisuutta ylläpitäville rakenteille.

Varustelukilpailu ja uusien kontrolloimattomien asejärjestelmien kehittäminen on

pysäytettävä ja aseriisuntaa ja asevalvontaa on edistettävä palaamalla monenkeskisiin sopimuksiin, joita on syvennettävä ja laajennettava. Suomen ulkopolitiikan linjana tulee jatkossakin olla ydinaseiden muodostaman uhan torjuminen ja ydinaseriisunnan edistäminen.

Kiristynyt globaalitalouden kilpailu vaatii varautumista ja yhteistyötä

Kiinan ja Yhdysvaltojen kiristynyt kilpailu vaikuttaa merkittävästi Euroopan ja Suomen asemaan sitoen turvallisuuden ja talouspolitiikan entistä tiukemmin yhteen. Protektionismin lisääntyminen lisää epävakautta ja tuottaa hyvinvointitappioita kaikille, ennen muuta heikoimmassa asemassa olevalle väestölle. Kansainvälisen kaupan sääntöjen rikkominen yhdistettynä koventuneen geopolitiittisen kilpailun kanssa edellyttävät Suomelta ja Euroopalta entistä enemmän yhteistyötä samanmielisten maiden kesken sekä vahvempia panostuksia erityisesti kriittisten resurssien huoltovarmuuteen ja kokonaisturvallisuuteen.

Kiina ja Venäjä pyrkivät kasvattamaan vaikutustaan globaalin etelän maissa. Autoritaaristen tai nationalismien ohjaamien valtioiden toiminta heikentää sitoutumista universaaleihin ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioon. Suomen on yhdessä eurooppalaisten kumppanimaiden kanssa edistettävä globaalia yhteistyötä ja tuettava demokratiakehitystä kansainvälisesti. Demokratia on edelleen paras tapa huomioida yhteiskunnan kehityksessä ihmisten tarpeet ja oikeudet. Intian, Etelä-Afrikan ja Brasilian sekä muiden globaalin etelän maiden kanssa tulee hakea dialogia sekä kahdenvälisesti että monenkeskisissä yhteistyön järjestöissä.

Syvempää eurooppalaista yhteistyötä turvallisuuspolitiikassa

Euroopan unioni on Suomelle elintärkeä turvallisuusyhteisö, jota Suomen NATO-jäsenyys vahvistaa. Nykyisessä maailmantilanteessa Euroopan unionin merkitys ja tehtävä kansainväliseen oikeusjärjestykseen ja sen vahvistamiseen sitoutuneena toimijana on korostunut entisestään. Ukrainan sodan myötä eurooppalainen yhteistyö on tiivistynyt Ukrainan sotilaallisen tukemisen ja Venäjän vastaisten pakotteiden suhteen. Solidaarisuuden tulee olla yksi EU:n keskeisistä periaatteista myös tulevaisuudessa.

Euroopan unionin roolia tulee määrätietoisesti vahvistaa demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien edistämiseksi sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen ja avoimeen taloudelliseen yhteistyöhön sitoutuneena kansainvälisenä toimijana.

Suomen tulee edistää EU:n mahdollisuuksia toimia konfliktien ehkäisyn ja ratkaisemisen ja kansainvälisen talouden tasapainoisen, sekä ekologisesti vastuullisen kehityksen hyväksi. Suomen tulee tukea unionin kansainvälistä roolia ja toimintakykyä vahvistavia uudistuksia kuten siirtymistä määränemmistö päätöksenteon laajentamista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksissä. Suomi näkee EU:n

laajentumisen osana rauhan, vakauden ja yhteisten arvojemme vahvistamista. Hakijamaita tulee tukea jäsenkriteereiden täyttämässä ja kriteerien täytyessä unionilla on oltava valmius uusien jäsenmaiden hyväksymiseen.

EU:lla on tärkeä rooli Euroopan toimintakyvyn, resilienssin ja huoltovarmuuden varmistamisessa. Suomen tulee edistää EU:n avoimen strategisen autonomian edistämistä etenkin kriittisten raaka-aineiden ja teknologioiden osalta sekä eurooppalaisen puolustusteollisuuden vahvistamista. Yhteistyötä tulee tiivistää ja kyvykkyyksiä rakentaa erityisesti kyberturvallisuuden, kyberpuolustuksen ja talousturvallisuuden osalta. Myös tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittymisen tuottamia haasteita viesti- ja finanssiliikenteen salausrakenteille on ennakoitava ja varautumistoimia kiihdytettävä EU:n piirissä.

Konfliktit

Sota Ukrainassa jatkuu ja Suomen on yhteistyössä muiden EU- ja Nato-maiden kanssa jatkettava poliittista, sotilaallista ja humanitaarista tukea Ukrainalle. Tukea on jatkettava, kunnes maan suvereniteettia kunnioittava oikeudenmukainen rauha on mahdollinen ja Ukrainan turvallisuus uskottavasti taattu. Samalla tunnustetaan, että tuki Ukrainalle vahvistaa omaa turvallisuuttamme ja pelotetta sekä Naton yhteistä puolustusta.

Ukrainan jälleenrakennusta ja maan nopean EU- ja Natojäsenyyden mahdollistavien uudistusten toteuttamista on määrätietoisesti tuettava. Suomen tulee edistää sitä, että Venäjän Ukrainassa tekemät sotarikokset käsitellään riippumattomassa kansainvälisessä oikeustuomioistuimessa. EU:ssa tulee luoda mahdollisuuksia Venäjän jäädytettyjen varojen tuottoa Ukrainan tukemiseksi oikeudellisesti kestävällä tavalla.

Israelin ja Palestiinan suhteissa on palattava molempien oikeuksia kunnioittavaan rauhanprosessiin. EU:n ja kansainvälisen yhteisön on johdonmukaisesti ja tarvittaessa sanktioin reagoitava kaikkiin yksipuolisiin kansainvälistä oikeutta rikkoviin toimiin.

Laittomiin hyökkäyssotiin, sotarikoksiin ja ihmisoikeuksien loukkauksiin on reagoitava samalla tavoin niihin syyllistyneet vastuuseen saattaen siitä riippumatta missä ja kenen toimesta niihin on syyllistytty.

Venäjä ja Valko-Venäjä

Presidentti Putinin johdolla on Venäjällä rakennettu autoritaarista, demokratiasta ja ihmisoikeuksista piittaamatonta ja vapaata kansalaisyhteiskuntaa sortavaa järjestelmää. Näin on tapahtunut myös Valko-Venäjällä presidentti Lukashenkan johdolla.

Molemmissa maissa on pyrittävä tukemaan painostettua, uhattua ja ahdistettua demokraattista oppositiota. Molemmissa maissa tarvitaan tulevaisuudessa

menneisyydenhallintaprosessia, jossa käsitellään avoimesti, rehellisesti ja vääristelemättä historiaa, johon myös suhteet naapurimaihin kuuluvat.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden menestys perustuu niiden kattavaan hyvinvointiyhteiskunnan malliin, jota äärioikeistolaiset ja kiihkonationalistiset voimat pyrkivät heikentämään. Pohjoismaisen mallin saavutukset herättävät laajaa kansainvälistä mielenkiintoa. Pohjoismaiden on yhdessä oltava valmis jakamaan kokemuksiaan ja auttamaan muita rakentamaan omaa hyvinvointiaan. Pohjoismaiden välisten rajaesteiden poistamistyötä on jatkettava ja tehostettava.

Kaikkien pohjoismaiden jäsenyys Natossa avaa uusia mahdollisuuksia yhteistyön syventämiselle. Pohjoismaiden tulee olla edelläkävijöitä myös laajan yhteiskuntaturvallisuuden vahvistamisessa.

Arktiset alueet yhteistyön foorumina

Kiinnostus arktisten alueiden hyväksikäyttöön on lisääntynyt myös arktisen alueen ulkopuolella. Arktiset alueet on pidettävä sotilaallisten jännitteistä ja luonnonvarojen riistokäytöstä vapaana alueena, jossa toiminnan on kunnioitettava alkuperäiskansojen oikeuksia ja hyvinvointia vahingoittamatta haavoittuvaista arktista ympäristöä.

Transatlanttinen yhteistyö on mahdollisuus

Suomen ja EU:n vahvoja yhteisiä turvallisuusintressejä Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa on vaalittava ja kehitettävä. Suomen kumppanuus Yhdysvaltain kanssa on muuttunut liittolaisuudeksi NATO-jäsenyyden ja tiivistyvän kahdenvälisen puolustusyhteistyön kautta. Liittolaisuus avaa uusia mahdollisuuksia Suomen turvallisuuden vahvistamisessa sekä taloudellisten ja kaupallisten yhteyksien lisäämisessä Yhdysvaltain kanssa. Transatlanttisiin suhteisiin panostaminen vahvistaa Suomen vaikuttavuutta myös arktisen alueen ja Pohjoismaisen yhteistyön viitekehyksissä. Presidentti Bidenin kaudella aloitetun vuoropuhelun pitkäjänteisyyteen tulee panostaa, sekä intressi- ja arvopohjaista yhteistyötä tiivistää myös Kanadan kanssa.

Afrikka

Tasa-arvoisuuteen perustuvaa kumppanuutta Afrikan kanssa on laajennettava ja syvennettävä. EU:n kattava Afrikka-strategia tähtää EU:n ja Afrikan strategisen kumppanuuden lujittamiseen maailmanpolitiikan nykyisissä ristipaineissa. Afrikan maiden talouskasvun vahvistamiseksi tarvitaan rahoitus- ja investointiyhteistyötä sekä kehitystä tukevia kauppapoliittisia ratkaisuja.

Suomen Afrikka-strategian päätavoitteena on oltava Suomen Afrikka-suhteiden laajentaminen. Keskeistä on etenkin taloudellisten ja poliittisten suhteiden laajentaminen, kehityspolitiikan säilyessä keskeisenä yhteistyöalueena. Strategian lähtökohtana ovat Suomen ja Afrikan maiden yhteiset intressit, ja tarkoituksena on Afrikan omien, kestävään taloudelliseen, sosiaaliseen ja ekologiseen kehitykseen tähtäävien tavoitteiden monipuolinen tukeminen.

Kehittyvien maiden verotuskykyä on vahvistettava, kehitysyhteistyövaroin tuettavien yritysten verovastuullisuus ja avoimuus on varmistettava ja kehittyvien maiden asemaa on vahvistettava globaalissa veropolitiikassa.

Kehitysyhteistyö on ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

Orpon oikeistohallituksen kehitysyhteistyöhön kohdistamat rajut leikkaukset heikentävät Suomen ja kansainvälisen yhteisön mahdollisuutta osallistua maailman suurten ongelmien ratkaisemiseen ja luovat siten myös turvallisuusuhkia. Kehitysapuun kohdistuvat leikkaukset ovat Suomen kansainvälisten sitoumusten vastaisia. Ne ovat haitallisia koko ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteutukselle, sillä kehityspolitiikka on olennainen osa tätä kokonaisuutta. Useiden tutkimusten mukaan tulokselliseksi havaittua kehitysyhteistyötä tulee jatkaa johdonmukaisesti ja sen on lähdettävä kumppaneiden omista tarpeista. Kehitysyhteistyön rahoitus on turvattava pitkäjänteisesti Suomen tekemien kansainvälisten sitoumusten mukaisesti.

Lähes kaikkien puolueiden yhteisesti vahvistamassa ylivaalikautisessa selonteossa on määritelty Suomen kehitysyhteistyön tavoitteeksi kehittyvien maiden oman kantokyvyn vahvistaminen. Orpon hallituksen on syytä hyödyntää tätä selontekoa uusien linjausten valmistelussa. Humanitäärisen avun, kehityspolitiikan ja rauhan rakentamisen välisen yhteyden vahvistaminen on välttämätöntä ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestävien tulosten saavuttamiseksi.

Koulutus, elinikäinen oppiminen, työllistyminen, kattavat sosiaaliturvarakenteet sekä elävä demokratia ja kansalaisyhteiskunta ovat olleet pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden menestyksen tae. Samoilla eväillä tuetaan myös kehittyviä maita kohti kestävää kehitystä. Edistämällä kestävää kulutusta ja tuotantoa, tukemalla digitalisaatiota ja innovaatioita sekä parantamalla vesi- ja jätepolitiikkaa myötävaikutetaan kehittyvien maiden mahdollisuuksiin muuttaa talouttaan ilmastokestäväksi ja ympäristöystävällisemmäksi.

Suomen tulee olla aktiivinen demokratian ja oikeusvaltion edistämisessä. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytykset tulee turvata, ja erityisesti kehittyvien maiden järjestöjen rahoitusta on vahvistettava. Kansalaisjärjestöt ovat tärkeä vastavoima vallan keskittämislle ja muille maiden sisäisille kielteisille kehityskuluille.

Agenda2030 tavoitteiden saavuttaminen on vaikeutunut merkittävästi ja monia kehitysmaita uhkaa velkakriisi. Suomen tulee tukea mm. YK:n ja Maailmanpankin toimia kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja velkakriisin hoitamiseksi.